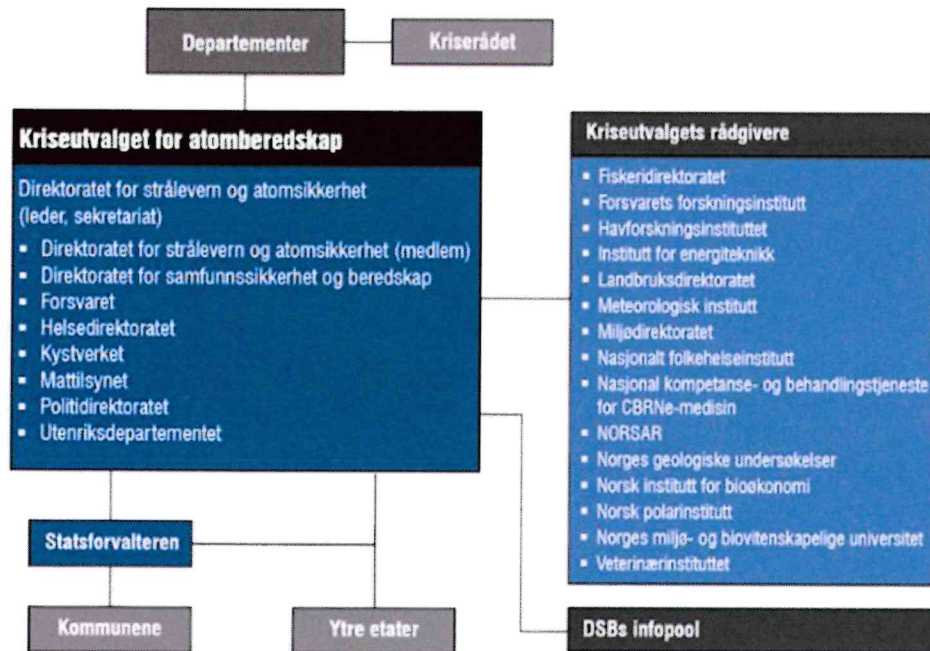

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet og atomhendelser: Ansvar, rolle, tiltak og kommunikasjon

Mattilsynets rolle og ansvar i atomhendelse

Atomberedskapsorganisasjonen i Norge.

- Medlem av Kriseutvalget for atomberedskap (KU)
- Ansvar for mat, drikkevann
 - Tiltak for å sikre trygg mat
 - Kostholdsråd
 - Andre dosereduserende tiltak
- Møter i Fylkesberedskapsråd / atomberedskapsutvalg i regi av Statsforvalter
 - Relevante tiltak
 - God og samkjørt kommunikasjon regional

Aktuelle tiltak i næringsmiddelkjeden forutsatt risikovurdering (per sept. 2022):

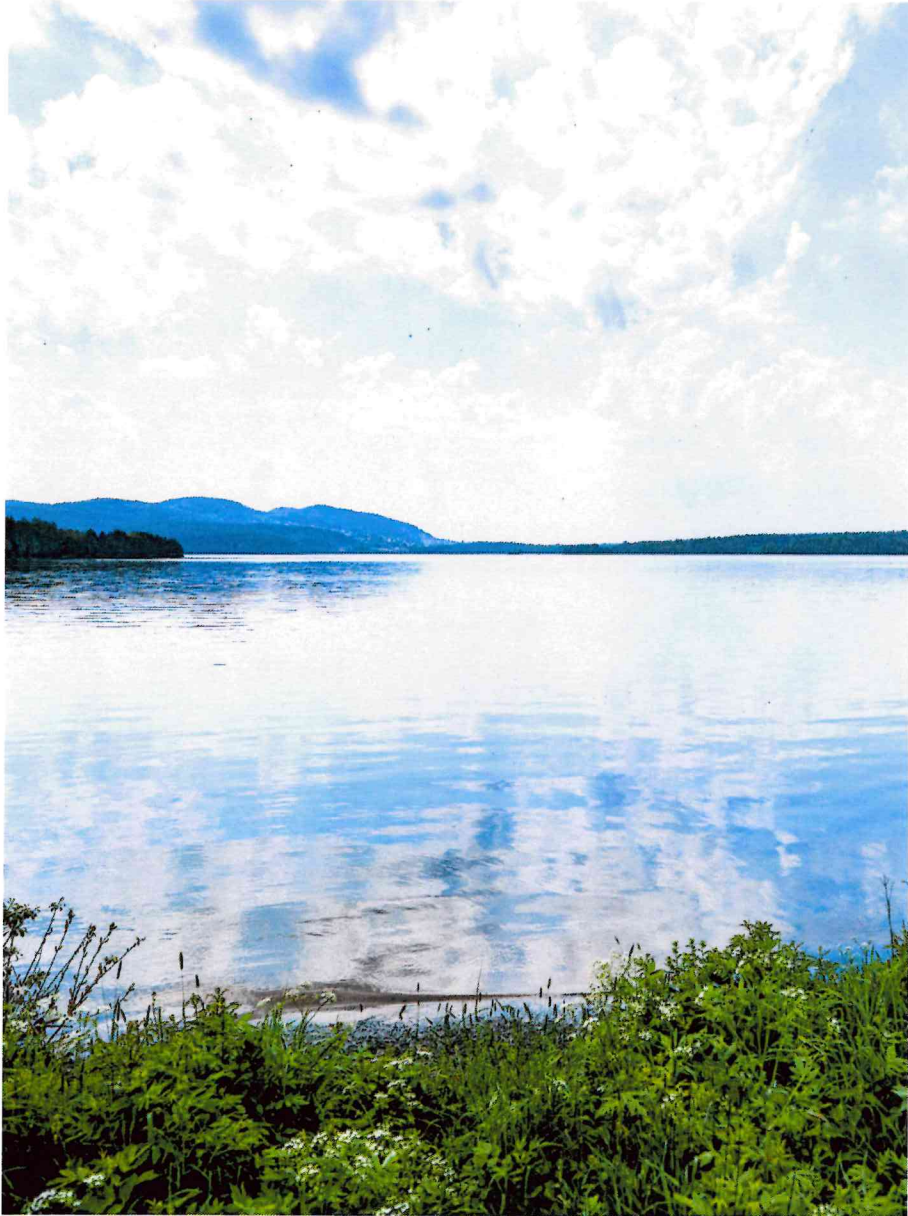
- Et utslipp av radioaktive stoffer i Ukraina vil ikke føre til akutt fare for folk i Norge. Avstanden er så stor at utslippet vil fortynnes kraftig før det kommer hit.
- Det vil ikke bli gitt anbefalinger om å ta jodtabletter eller å holde seg innendørs.
- Utslipp kan føre til at næringsmidler i deler av Norge blir forurenset av radioaktivt nedfall. For å sikre trygg mat, kan det bli aktuelt å sette inn tiltak som å holde dyr innendørs og å endre høstetidspunkt for grønnsaker.

Mat i butikk er trygg

- Mat i butikk følger normale kontrollrutiner og er trygg
- Mat vil kontrolleres iht regelverk og ev særskilte forskrifter etter behov
- Harmonisert regelverk og grenseverdier med EU

Drikkevann

- Fortynning vil bidra til lave nivåer
- Sikre at beredskapsplanene er oppdatert og kjent på vannverkene
- Behov for restriksjoner på bruk av susterne vann.

Etter nedfall og om mulig:

- Fortsette normal vannbehandling
- Følge egne beredskapsplaner og informere forbrukere

Matplanter

- Høste produkter før nedfallet kommer
- Ta inn eller dekke til høstede avlinger

Status for innhøsting:

- Korn:
 - Matkorn stort sett inne på Østlandet
 - Fôrkorn noe utendørs lagring
 - Gjenstår høsting i Midt-Norge
- Løk:
 - Til tørking eller på lager nå – alt på lager ultimo september
- Sommergrønnsaker:
 - Høstes fortløpende frem til 3 netter med frost.
- Hodekål:
 - Antatt 70% inne innen 10. oktober
- Potet:
 - 25-30% på lager, inne innen 15. oktober (Rogaland: November)
- Lagringsgrønnsaker (gulrot, kålrot, knollselleri m.m).
 - Fortsatt ute, mesteparten inne innen 15. oktober (Rogaland November)

Fôr

- Høste produkter før nedfallet kommer
- Ta inn eller dekke til høstede avlinger

Prioritering ved mangel på rent fôr

- Melkekyr
- Kjøttproduserende dyr som snart skal slaktes
- Sees i sammenheng med bruk av cesium bindere (berlinerblått)

Tiltak for å redusere forurensningen på dyrket mark

- Gjødsle med kalium
 - konkurrerer med cesium ved rotopptak
- Gjødsle med kalk
 - Konkurrerer med strontium ved rotopptak
- Jordbearbeiding

Dyr

- Ta inn husdyr – storfe og sau
- Innendørs fjørfehold og svin trenger ikke tiltak
- Utslipp kjernekraftverk Ukraina: Lite trolig at det er behov for å redusere ventilasjon til husdyrrom og fôrlager mens utslippet pågår.

Etter nedfall:

- Måle levende dyr i områder med mye nedfall
- Gi dyr mindre forurenset fôr før slakting (nedfôring)
- Bruke berlinerblått i fôr og/eller saltslikkestein
- Endre slaktetidspunkt
- Videreforedling av melk til mindre forurensete produkter

Reindrifft

Før nedfall:

- Sette evt. fôrkrybber under tak/ presenning
- Informasjon til reindrifftsutøvere

Etter nedfall:

- Måle levende dyr i områder med mye nedfall
- Bruke berlinerblått i fôr og/eller saltslikkestein
- Gi dyr mindre forurenset fôr før slakting (nedfôring)
- Selektivt beiter regime eller flytting av dyr om mulig
- Endre slaktetidspunkt

Ville arter fra land og ferskvann

- Høsting for salg
- Kostholdsråd til eget konsum
- Restriksjoner i jakt, fiske og sanking
- Oppdrett ferskvann
 - Vurdere behov for og om det finnes relevante tiltak

Sjømat

- Lite sannsynlig at nivåene blir for høye
- Stort behov for kommunikasjon til markedene

Lokaler med håndtering av næringsmidler

- Stenge/begrense ventilasjonen mens nedfallet pågår (Lite aktuelt ifb. utslipp kjernekraftverk Ukraina)

Generelt:

- Bruke etablerte slusesystemer, ren og skitten sone og biosikkerhetstiltak
- Sikre fortsatt godt renhold
- Skylling/vasking av frukt og grønt

Kommunikasjon med interessenter

Kommunikasjon med næringene og forbrukere

- Vi forventer stort informasjonsbehov og jobber med tiltak
- Vi samarbeider tett med DSA og andre KU-medlemmer og rådgivere, departementer, næringsorganisasjoner, forbrukerrådet m. fl.

- Oppdaterte nettsider med målrettet informasjon til interessentene:
www.mattilsynet-no/mat/radioaktivitet
- Dialogmøter med næringsorganisasjoner, næringene og forbrukerrådet
- Proaktiv kommunikasjon med media/fagmedia
- Sosiale medier for å hjelpe folk til rett sted på nett
- Informasjonskampanjer om tiltak og råd til forbrukere og privatpersoner
- Særskilte kommunikasjonstiltak for sjømat og eksport
- Tilgjengelig for webinarer i regi av næringen/andre i forkant av en hendelse
- Øke kapasitet i egen organisasjon, sentralbord, svartjeneste m.m.

[Hjem](#) > [Mat](#) > Radioaktivitet

Radioaktivitet og atomberedskap

Radioaktivt nedfall i våre områder kan føre til forurensning av norske matvarer og drikkevann.

! Status for radioaktivitet

[DSA følger situasjonen i Ukraina nøye](#), og vil sammen med Kriseutvalget for atomberedskap beslutte hvilke tiltak som er nødvendige ved en hendelse som kan berøre Norge.

Oppdatert: 09.09.2022

Tiltak ved et radioaktivt nedfall

Mattilsynet har sammen med Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) og Kriseutvalget, gått gjennom tiltak som kan være aktuelle i Norge ved et utslipp.

Tiltak for næringsmidler →

Aktuelle tiltak for dyrehold, fôr, planteproduksjon, sjømat, reindrift, melk, honning, frukt og bær.

Tiltak for privatpersoner →

Råd til deg som jakter, høster, dyrker mat til eget forbruk eller har egen drikkevannskilde.

Kommunikasjonstiltak i matproduksjonen

- Konkrete tiltak for de ulike næringene
 - Jevnlig dialog
- Oversikt over tiltak tilgjengelig på nett
 - Måling av næringsmidler/drikkevann – forberedende aktivitet til måling. Måling på levende sau pågår som oppfølging etter Tsjernobyl
 - HMS-budskap for egne ansatte – henviser til DSAs råd og vurderinger
 - Beredskapsforskrift er fastsatt – hjemmel krisegrenseverdier og pålegg om tiltak
 - Dialog med LMD om erstatningsordninger ved pålegg om tiltak
 - Deltar aktivt inn i Kriseutvalget for atomberedskap
 - Dialog med nordiske land/EU